

KIJK EENS OM JE HEEN

Petra Sevinga

Zo'n 10 km ten noordoosten van Winschoten ligt Finsterwolde. Aan de weg Finsterwolderhamrik houdt Jan de Haas op nummer 13 het vogelasiel 'de Hamrik'.

In dit asiël worden alleen vogels en knaagdieren opgenomen. In Nederland zijn ongeveer 100 vogelasiels. Het verschil met 'de Hamrik' is, dat daar alle vogels worden opgenomen, beschermde en onbeschermde vogels en andere dieren. Na een korte of langere periode worden zij weer terug gezet in de natuur. Het gaat om dieren die vergiftigd zijn, maar ook om breuken aan vleugels en poten, om dieren die een shock hebben gekregen doordat ze bv. ergens tegenop gevlogen zijn, jongen die uit het nest zijn gevallen, etc. Het vogelasiel in Finsterwolde helpt de individuele vogel of dier, niet een bepaald soort.

Jan de Haas is 33 jaar. Hij is agrariër geweest, maar moest er door ziekte in 1976 mee ophouden. Nu werkt hij dag en nacht voor het vogelasiel, is sekretaris van de IVN- (Instituut voor Natuurbeschermings Edukatie) afdeling 'Reiderland', is redakteur van het IVN-krantje 'Reiderland' en is actief bij de vogelbescherming, de Dierenbescherming en de Natuur- en Monumentenzorg. Kortom, een zeer druk bezet man voor wie de natuur en de dieren ontzettend belangrijk zijn.

De auto moest naar buiten

Bij Jan de Haas heeft de liefde voor de natuur er altijd al echt in gezeten. In '65 vond hij een jonge ree die door een auto was aangereden. Na deze te hebben verzorgd kon hij haar weer gezond terug zetten in de natuur. Dit gaf hem de aanzet om zich in te zetten voor de natuur en de dieren die erin leven. Na 1976 is de Haas serieus begonnen met de opvang van vogels en knaagdieren. Hij heeft zelf een aantal hokken gebouwd en in de strenge winter van '78-'79 zaten deze overvol. In het begin werd over de politiekanaalen het opvangadres in Finsterwolde gegeven. Op een gegeven moment moest de Haas 600 (!) vogels verzorgen. De auto moest er zelfs voor buiten gezet worden.

Waarom juist een vogelasiel?

Jan de Haas is met een opvangcentrum voor vogels begonnen omdat die, volgens hem, de laatste 10 jaar de grootste klappen hebben gekregen.

'De dieren werden uitgemoord door toedoen van de mens: chemische industrie, economische landbouwvergroting, gif in de landbouw, het onvruchtbaar maken van insekten, de Jacht, ruilverkeveling, het maaien van bermen, het rechttrekken van waterwegen en

VOGELASIEL DE HAMRIK

het ontbossen van ons landschap.'

In vergelijking met andere provincies was in Groningen, voordat 'de Hamrik' er kwam, niets op dat gebied. Nu zijn er wel meer vogelasiels in Groningen, maar veel te weinig om elke zieke of gewonde vogel een goed plaatsje te kunnen geven.

Achter het huis

Op dit moment bestaat het vogelasiel uit 8 kleine hokken en 1 grote kooi binnen in de schuur, en 1 grote en 1 kleine kooi buiten. Als ik langs de hokken loop zie ik oa.: een schattig steenuiltje dat uit zijn nest gestoten is, een paar weggevlagen sierduiven, 3 jonge torenkraaien en een verwilderde duif die er al weer bijna bovenop is. De Haas doet het allemaal alleen. Hij haalt, als 't moet, zieke vogels midden in de nacht op en verzorgt ze net zo lang totdat ze weer voor 100% genezen zijn. Vroeger moest hij vaak de dierenarts laten komen en keek dan steeds de kennis af. Nadat hij ook de nodige boeken gelezen had, heeft hij door de vele ervaring bijna geen hulp van buitenaf meer nodig.

Van ziek weer naar gezond

Het aantal vogels dat in Finsterwolde terecht

komt stijgt nog steeds. De meeste vogels komen in mei-juni, dat zijn dan vaak de laatsten uit het nest.

De roofvogels worden gevoerd met vlees. Eerst met de hand, later moeten ze het zelf pakken. Verder eten de vogels groenvoer en kanariezaad met kalk. De zieke dieren blijven meestal zo'n 14 dagen tot 3 weken in de kooien. Ze gaan van de kleine hokken in de schuur geleidelijk naar de grote kooi buiten. Ze worden weer vrij gelaten op de plek waar men de dieren gevonden heeft. Het komt voor dat een vogel die het asiel verlaat er toch weer terugkomt (De Haas herkent ze dan direct). De (roof)vogel went gauw aan de mens en heeft het in de natuur eerst weer moeilijk om eten te vinden. Ze moeten dan weer omschakelen op hun natuurlijke roof.

Leven of dood

'Het verzorgen kost veel geduld waar je ook emotioneel bij bent betrokken'. De Haas vindt het heel moeilijk wanneer hij moet beslissen over leven en dood, want er zijn natuurlijk ook gevallen waarin het beter is om een dier af te maken. Een dier moet voor 100% terug kunnen in de natuur, dat is het doel van 'de Hamrik'. Dode vogels worden binnen 10 dagen naar Doornheem gestuurd

voor een onderzoek. De Haas krijgt van iedere onderzochte vogel een rapport thuis gestuurd. Hij staat zelden vogels af aan preparateurs. Is het voor bv. lesmateriaal op scholen, dan is er geen bezwaar. De reden: *'Als ik de vogels aan preparateurs zou geven zou dat meehelpen de markt te vergroten voor geprepareerde vogels. Als deze overal te koop zouden zijn, zou de vraag alleen maar groter worden. Dan worden er nog meer vogels afgeschoten en dat zou vreselijk zijn.'*

Aantal zieke vogels is peiling

Als vogelasielhouder heb je te maken met het milieu in de samenleving, de verantwoordelijkheid in de natuur. De natuur is van belang voor de mens. Als IVN-lid neemt Jan de Haas de mensen mee de natuur in. *'Je moet de natuur niet naar de mensen brengen, maar de mensen naar de natuur!'* zegt de Haas.

'De mensen die proberen de natuur te bewonderen, te luisteren en te kijken naar de vogels en de dieren, krijgen er meer belangstelling, voor mensen veranderen, je krijgt minder vandalisme etc. Ze beginnen wel steeds meer in te zien dat ze fout zitten. Dat merk je aan het steeds groter wordende aantal donateurs, leden van de IVNen de vraag naar folders. De mensen moeten ook wel goed uitkijken want ze zijn onderhand bezig zichzelf te vernietigen. Je kunt kijken naar het grote aantal vogels dat hier steeds komt. Het is een soort peiling. Er is iets mis in de natuur. Daar moet je anderen op wijzen en daar ben ik ook al jaren mee bezig'.

Vogels zijn belangrijk.

Op de vraag of vogels belangrijk zijn voor mensen, antwoordt Jan de Haas: *'Ja, beslist. Vogels eten insecten. Nu kopen veel mensen een spuitbusje en vergifigen er zichzelf mee.'*

Roofvogels houden het overtollige vogelvolk wel in toom. 'De Haas kent geen onkruid, wel kruiden waar de vogels van eten. 'Mens en dier zijn niet van elkaar te scheiden. De natuur kan wel zonder de mens maar niet omgekeerd.'

Groeiend geld tekort

Het grote probleem voor het vogelasiel 'de Hamrik' is het groeiende tekort aan geld. Totale onkosten van 1 jan. t/m 31 dec. 1980: f 14.125,- Voor 1981 wordt/22.220,- verwacht. Van CRM kreeg de Haas f 350,-. De rest werd betaald uit eigen zak. Het asiel is ivm. subsidiemogelijkheden een stichting geworden. Nu geeft een aantal gemeenten subsidie. Bij elkaar f 700,-. Het gevraagde geld aan de provincie (f 7000,-) werd geweigerd. De Haas is er niet over te spreken: *'Aan dit soort dingen, die toch hoognoodzakelijk zijn, wordt veel te weinig geld besteed! Belachelijk.'*

Nieuwe plannen

Het is de bedoeling dat het vogelasiel (als er geld is) binnenkort verbouwd wordt. Nu zijn het nog wat hokken in een grote schuur, maar er moeten verschillende soorten rennen komen die doorlopen in de open lucht. Verder een behandelkamer voor de dierenarts, een informatieruimte voor bezoekers en een kantoorruimte.